

Muuseumite puhastamise alused

Kristina Teral

“Museum Cleaning Basics”

- Gretchen Anderson
- Northern States Conservation Center

- Loenguid kokku 6 teemal
 - Tekstid + PowerPoint esitlused fotomaterjaliga
- Lisalugemismaterjal
- Iseseisev töö (tekstid, foorum ja kirjatuba)

Loengute teemad:

- Miks üldse koristada?
- Seisundi halvenemise e kahjutegurid
- Tervis ja ohutus
- Seadmed ja tarvikud
- Puhastamise võtted/tehnikad
- Dokumenteerimine
- Hoolduskava (*Houskeeping manual*) koostamine

Miks üldse koristada?

Ruum või objekt puhtaks:

Objekt puhtaks:

Dilemma:

- puhastamine kahjustab
- tolm ja saasteained kahjustavad
- puhastamine on pöördumatu mõjuga toiming
- külastaja eelistab puhtaid ruume ja objekte

Ennetav konserveerimine:

- kahjutegurite monitooring;
- objekti seisundi hindamine ja kirjeldamine;
- hoiukeskkonna tingimuste kontroll;
- integreeritud kahjuritõrje rakendamine kõigis ruumides;
- õigete võtete ja tehnikate kasutamine käsitlemisel, pakkimisel ja transpordil.

Kahjutegurid (1)

- otsesed füüsilised jõud
- vargad, vandaalid, „kaotajad“
- tuli
- vesi
- kahjurid

Kahjutegurid (2)

- saasteained
- kiirgus
- ebasobiv temperatuur
- ebasobiv suhteline õhuniiskus.

Otsesed füüsilised jõud (1):

- Hetkelised: varing, vibratsioonil esemete kukkumine (nt riiulilt, suured objektid ümber), abrasioon (kriimustused, löögid)
- Kumulatiivne: ebasobiv kasutamine, nõrgad eksponeerimise alused, ülekuhjatud hoidlad, korduv ebasobiv puhastamine

Otsesed füüsilised jõud (2): hetkelised

Otseedes füüsilised jõud (3): kumulatiivsed

Vargad, vandaalid, “kaotajad” (1):

- Tahtlik:
- Vargus – rünnatakse kõrge müügiväärtusega objekte
- Vandalism – tekitavad suurt kahju
- Mittetahtlik – hooletus, laiskus, teadmatus

Vargad, vandaalid, “kaotajad” (2): vandalism

Tuli (1):

- Kahjustab kõiki objekte
- Orgaanilisest materjalist kannatavad enam
- Tahm
- Harv, kuid suured kaod

Tuli (2):

Vesi (1):

- Katuse leke, torustike purunemine
- Üleujutus, tulekustutus
- Mõjutab kõiki materjale
- Paljudes objektides on vees lahustuv osa

Vesi (2):

Kahjurid (1):

- Putukad
- NÄrilised
- Hallitus

- Orgaanilised materjalid
- Kahju ulatuslik

Kahjurid (2):

Saasteained (1):

- Gaasilised: sise- ja välisõhus olevad saasteained.
- Vedelikud: puhastusained, lagunevad plastikud, õlid
- Tahked osakesed: tolm, betoonipuru ja soolad, abraderivad jäägid

Saasteained (2):

Kiirgus (valgus) (1):

- UV-kiirgus: värvuse muutus
- Nähtav valgus: pleegitav
- Infrapuna: soojus

- Vähendab väärtust
- Kumulatiivne

Kiirgus (valgus) (2):

Ebasobiv temperatuur:

- Liiga kõrge - kiirendab keemilist lagunemist
- Liiga madal - muudab osa materjale rabedaks
- Muutlik - materjalid lõhenevad, murduvad

Ebasobiv niiskus:

- Soodustab hallituse teket
- Metallide korrosioon
- Klaasi kahjustumine
- Kinnitab tolmu pindadele
- Tekitab paisumist ja kokkutõmbumist, murenemist

Tegevuste raamistik vähendamaks kahjutegurite mõju:

- 3 taset: hoone, hoiukohad, tegevus
- 5 meetodit:
 - Hoidumine, vältimine
 - Blokeerimine
 - Hindamine/kindlaks tegemine
 - Vastutegevus
 - Taastamine/töötlus

Tolm – hoidu, väldi:

Tolm – blokeeri:

Tolm – määrä, hinda:

Tolm – vastutegevus:

- koristus,
- eemaldada objektid tolmuvaatest kohtadest,
- paranda hoiustamist ja eksponeerimist,
- täiendada keskseid õhkkütte-jahutussüsteemi filtreid
- vii aktiivsed inimtegevused ruumist välja,
- täiendada koristusgraafikut.

Tolm – taastamine, töötlus:

